

Duyuru Tarihi : 10.06.2008
Duyuru No : DUYURU/2008-070

SERBEST BÖLGELER KANUNU DEĞİŞTİRİLİYOR

Serbest Bölgeler Kanunu ile Gümrük Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Ekte gerekçeleri ile birlikte bilgilerinize sunulan Tasarı'nın vergisel teşviklerde öngördüğü değişiklikler aşağıda kısaca belirtilmiştir :

- 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun geçici 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasının (a) bendi uyarınca 6.2.2004 tarihi itibarıyla faaliyet ruhsatı almış mükelleflerin, serbest bölgelerde gerçekleştirdikleri faaliyetler dolayısıyla elde ettikleri kazançlar, ruhsatlarında belirtilen süre ile sınırlı olarak gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır. 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde, ruhsat süresinin uzatılması halinde uzatılan süre için istisnadan yararlanılamayacağı açıklanmıştır. Serbest bölgelerde imalat yapan mükelleflerde ise istisna Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin gerçekleştiği yılın sonuna kadar uygulanmaya devam edecektir. Başka bir ifade ile serbest bölgelerde imalat faaliyetinde bulunan mükellefler 6.2.2004 tarihinden sonra ruhsat almış olsalar bile, AB'ye tam üyeliğin gerçekleştiği yılın sonuna kadar istisnadan yararlanacaklardır. Kanun'da istisnanın GVK'nun 94/6-b maddesi uyarınca yapılan kâr dağıtım stopajına etkisinin olmadığı açıkça hükme bağlandığından, kurumlarca istisna uygulanan kazancın dağıtılması halinde, GVK'nun 94/6-b maddesi uyarınca gelir vergisi stopajı yapılması gerekmektedir.

Tasarı'nın 1'inci maddesi ile 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun geçici 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasının değiştirilmesi öngörülmektedir. **Serbest bölgelerde üretim yapan mükelleflerin bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançların, AB'ye tam üyeliğin gerçekleştiği yılın sonuna kadar gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesine ilişkin hüküm aynen korunmakta, bu istisnanın 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15 ve 30'uncu maddeleri uyarınca yapılacak vergi kesintisine etkisinin olmadığı belirtilmektedir.** GVK'nun 94'üncü maddesine yönelik bu tarz bir ifadeye ise Tasarı'da yer verilmemiştir. Bu durum, kazancın gerçek kişi ortaklara dağıtılmasının kar dağıtım stopajına tabi tutulmayacağı yönünde yorumlanabilir.

- Mevcut geçici 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasının (b) bendi uyarınca, bu bölgelerde istihdam edilen personele ödenen ücretler 31.12.2008 tarihine kadar gelir vergisinden müstesnadır. Ancak ruhsat süresi daha önceki bir tarihte sona eriyorsa, istisna, ruhsat süresinin sonuna kadar uygulanacaktır. Tasarı ile **ücretlere ilişkin gelir vergisi istisnasının süresinin sadece imalatçıların çalıştırdıkları personel için, AB'ye tam üyeliğin gerçekleştiği yılın sonuna kadar uzatılması öngörülmektedir.** Bu istisnadan yararlanmak için imalatçıların, serbest bölgede imal ettikleri ürünlerin FOB bedelinin en az % 85'ini yurt dışına ihraç etmeleri şartı getirilmektedir.
- Mevcut geçici 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasının (c) bendi uyarınca, **serbest bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemler 31.12.2008 tarihine kadar her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır. Tasarı ile, söz konusu istisna tüm mükellefler (imalatçı olan ve olmayan) için yine AB'ye tam üyeliğin gerçekleştiği yılın sonuna kadar uzatılmaktadır.**
- Tasarının yılsonundan önce yasalaşması halinde, mevcut Kanun'a göre istisnadan 2008 yılı sonuna kadar yararlanacak bazı mükelleflerin bu haklarının ortadan kalkması söz konusudur. Çünkü Tasarı'da geçiş dönemine ilişkin düzenlemeler öngörülmemektedir. Örneğin serbest bölgelerde alım-satım yapan mükelleflerin, bu bölgelerde istihdam ettikleri personele 2008 yılı sonuna kadar ödedikleri ücretler gelir vergisinden müstesna iken, Tasarı 2008 yılından önce yürürlüğe girdiği takdirde, bu istisnadan yararlanma hakkı kaybolacaktır. Komisyon'da bu eksikliklerin düzeltileceğini umuyoruz.

Saygılarımızla.

**SERBEST BÖLGELER KANUNU İLE GÜMRÜK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun;

1) 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 1- Bu Kanun; ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla serbest bölgelerin kurulması, yer ve sınırlarıyla faaliyet konularının belirlenmesi, yönetimi, işletilmesi, bölgelerdeki yapı ve tesislerin teşkili ile ilgili hususları kapsar.”

2) 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Faaliyet konuları ve koordinasyon:

MADDE 4- Serbest bölgelerde, Yüksek Planlama Kurulunca uygun görülecek her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir.

Üretici işletmelerin talepleri hariç olmak üzere, fiyat, kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına kanunlarla ve diğer mevzuatla verilen yetkiler serbest bölgelerde uygulanmaz.

Serbest bölgelerde yapılan faaliyetleri değerlendirmek, bu bölgelerin geliştirilmesine ve sorunların çözümüne ilişkin stratejileri belirlemek ve önerilerde bulunmak üzere Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.”

3) 5 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişiler Dış Ticaret Müsteşarlığından ruhsat almak kaydıyla serbest bölgelerde faaliyette bulunabilirler. Serbest bölgelerde faaliyette bulunan yatırımcı kullanıcılara Hazinesin mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binalar 49 yıla kadar kiralanabilir veya bunların üzerinde irtifak hakkı tesis edilebilir.”

4) 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesinin parçaları olmakla beraber; serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve serbest dolaşıma sokulmaksızın, gümrük mevzuatında öngörülen haller dışında kullanılmamak ya da tüketilmemek kaydıyla konulduğu, ithalat vergileri ile ticaret politikası önlemlerinin ve kambiyo mevzuatının uygulanması bakımından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında olduğu kabul edilen ve serbest dolaşımdaki eşyanın bir serbest bölgeye konulması nedeniyle normal olarak eşyanın ihracına bağlı olanaklardan yararlandığı yerlerdir.”

5) 8 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bedeli 5000 ABD doları veya karşılığı Yeni Türk Lirasını geçmeyen Türkiye mahreçli mallar, isteğe bağlı olarak ihracat işlemine tabi tutulmayabilir.”

6) 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 12- Serbest bölgelerde 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun, 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanununun ölüm ve yangın halleri, kanalizasyonların inşaa ve tamiri ile içme, kullanma, endüstri suyunu sağlamaya ve gaz, su, elektrik sarfiyatını denetlemeye yönelik maddeleri dışında kalan hükümleri, 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz. Ayrıca, 5 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen işlemler, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.”

7) Geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar;

a) Serbest bölgelerde üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerin bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançları gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu istisnanın 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci ve 30 uncu maddeleri uyarınca yapılacak tevkifata etkisi yoktur.

b) Bu bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az %85'ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler gelir vergisinden müstesnadır. Yıllık satış tutarı bu oranın altında kalan mükelleflerden zamanında tahsil edilmeyen vergiler cezasız olarak, gecikme zammıyla birlikte tahsil edilir.

c) Bu bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemler ve düzenlenen kağıtlar damga vergisi ve harçlardan müstesnadır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

"GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce serbest bölgelerde faaliyet ruhsatı almış olan kullanıcılara kiralanan arazi, arsa ve binalardan Hazinesinin mülkiyetinde bulunanların kira süresi, Dış Ticaret Müsteşarlığınca ruhsat süresine bağlı olarak 49 yıla kadar uzatılabilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle belirlenir."

"GEÇİCİ MADDE 6- Serbest bölgeler, Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihe kadar, gümrük rejimleri açısından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında, menşe hükümlerinin uygulanması bakımından ise Türkiye Gümrük Bölgesi sayılır."

MADDE 2- 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanunun 152 nci, birinci fıkrasının (a) bendi hariç olmak üzere 157 nci, 158 inci ve 185 inci maddelerinin 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa aykırı olan hükümleri Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihe kadar uygulanmaz."

MADDE 3- Bu Kanun yayımları izleyen aybaşında yürürlüğe girer. Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Tasarı ile; serbest bölgelerin yirmi yıllık geçmiş faaliyetleri değerlendirilerek, kuruluş amaçları tekrar ele alınmış ve serbest bölgelerin vizyonu; ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek olarak belirlenmiş, serbest bölgelerde yapılan faaliyetleri değerlendirmek, bu bölgelerin geliştirilmesine ve sorunların çözümüne ilişkin stratejileri belirlemek ve önerilerde bulunmak üzere, Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur.

Serbest bölgelerde arazi kiralararak bina ve tesislerini inşa eden üretici firmalara otuz yıl, üretim dışında faaliyet gösteren diğer kullanıcılara ise yirmi yıl süreli faaliyet ruhsatı verilmektedir. Bu Kanun ile, mülkiyeti Hazineye ait serbest bölgelerde faaliyette bulunan yatırımcı kullanıcılara, Hazinesinin mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binaların, doğrudan veya irtifak hakkı tesisi suretiyle 49 yıla kadar kiralanabilmesi imkanı getirilmiştir.

Serbest bölgeleri Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihe kadar, gümrük rejimleri açısından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında, menşe hükümlerinin uygulanması bakımından Türkiye Gümrük Bölgesi sayan bir hükümlle, Serbest Bölgeler Kanunu ile Gümrük Kanununun uyumunun sağlanması; halen Türkiye mahreçli ve bedeli 500 ABD Dolarına kadar olan malların ihracat işlemine tabi tutulmasında esas alınan meblağın 5000 ABD Dolarına yükseltilmesi suretiyle serbest bölgelere özellikle günlük ihtiyaçların ve sarf malzemelerinin girişinin kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

Öte yandan, 2008 yılı sonu itibariyle serbest bölgelerde çalışanlar için sağlanan gelir vergisi muafiyetinin kalkacak olması nedeniyle özellikle üretici firmalarda yaşanan sıkıntıların giderilmesi ve bölgelere üretici ihracatçı firmaların çekilmesi amacıyla bu muafiyetin üreticiler için Avrupa Birliğine üyelik tarihine kadar devam ettirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 1 inci maddesi, serbest bölgelere yeni bir vizyon kazandırmak amacıyla; ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik edecek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandıracak, işletmeleri ihracata yönlendirecek ve uluslar arası ticareti geliştirecek şekilde değiştirilmiştir.

3218 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte değiştirilerek, serbest bölgelerde yapılacak faaliyetlerin Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunun yerine geçen Yüksek Planlama Kurulunca belirlenmesi, ayrıca, fiyat, kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına verilen yetkilerin, bölgelerdeki üretici işletmelerin talepleri haricinde uygulanamayacağı esası getirilmiştir. Diğer taraftan, Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulu oluşturularak, bölgelerin geliştirilmesi ve sorunların, Kurulu oluşturan kamu birimlerince ortaklaşa ele alınması amaçlanmıştır.

3218 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, serbest bölgelerde arazi kiralararak bina ve tesislerini inşa eden üretici kullanıcılara 30 yıl, üretim dışında faaliyet gösteren diğer kullanıcılara ise 20 yıl süreli verilen faaliyet ruhsatı sürelerinin azami 49 yıla çıkartılması hedeflenmiş ve böylelikle mülkiyeti Hazineye ait serbest bölgelerde faaliyette bulunan yatırımcı kullanıcılara, Hazinesinin mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binaların, doğrudan veya irtifak hakkı tesisi suretiyle 49 yıla kadar kiralanabilmesi imkanı getirilmiştir. Ayrıca, faaliyet izinlerinin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yerine Dış Ticaret Müsteşarlığınca verilmesi düzenlenmiştir.

3218 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, serbest bölgelerin tanımı yeniden yapılmış ve Gümrük Kanunu ile uyum sağlanması amaçlanmıştır.

3218 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, özellikle tersaneler gibi büyük yatırımcı üretici firmaların yer aldığı serbest bölgelerde, günlük ihtiyaçların sorunsuz karşılanabilmesi amacıyla 500 ABD Doları olan meblağ 5000 ABD Dolarına çıkarılmıştır.

3218 sayılı Kanunun 12 nci maddesi, mevcut kanunların isim ve sayılarının değişmesi nedeniyle değişikliğe uğramıştır. Diğer yandan, mülkiyeti Hazineye ait serbest bölgelerde, arazilerin ve Hazineye intikal eden binaların kiraya verilmesinde ayrıca binaların diğer kullanıcılara kullanım hakkının devredilmesine ilişkin işlemlerde, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanmakla beraber, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun bu tür işlemlerde uygulanmayacağına ayrıca belirtilmesiyle karışıklığın önlenmesi amaçlanmıştır.

3218 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, 2008 yılı sonu itibariyle serbest bölgelerde çalışanlar için sağlanan gelir vergisi muafiyetinin kalkacak olması nedeniyle özellikle üretici firmalarda yaşanan sıkıntıların giderilmesi ve bölgelere üretici ihracatçı firmaların çekilmesi amacıyla, bu muafiyetin üreticiler için Avrupa Birliğine üyelik tarihine kadar devam ettirilmesi amaçlanmıştır.

3218 sayılı Kanuna eklenen geçici 5 inci madde ile, arazisi Hazineye ait serbest bölgelerde üretim dışında faaliyet gösteren kullanıcıların, ruhsat sürelerinin bitiminden sonra, daha yüksek kira ödeyerek bölgede faaliyette bulunmak istememeleri nedeniyle binaların atıl vaziyette kalmasını önlemek amacıyla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet ruhsatı almış kullanıcıların, faaliyet ruhsatı süresinin uzatılması yönünde bir düzenleme yapılmıştır.

3218 sayılı Kanuna eklenen geçici 6 ncı madde ile, Gümrük Kanunu ile uyumlaştırılan serbest bölge tanımının Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihe kadar, gümrük rejimleri açısından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında sayılacağı, menşe hükümleri açısından ise Türkiye Gümrük Bölgesi sayılacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 2- Serbest Bölgeler Kanunu ile Gümrük Kanunu arasındaki farklı hükümlerin uygulanmasında karşılaşılan zorlukların aşılmasını teminen, Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleşeceği tarihe kadar, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci, birinci fıkrasının (a) bendi hariç olmak üzere 157 nci, 158 inci ve 185 inci maddelerinin, serbest bölgelerde uygulanmaması amaçlanmış ve 4458 sayılı Kanuna bu amaçla geçici madde eklenmiştir.

MADDE 3- Yürürlük ve yürütme maddesidir.